

Begreber til analyse af lydfortællinger

Lidt om radiomontage

"Radiomontage: 1+1=3"

Definition: *En radiomontage består af sammensatte stykker lyd – dokumentariske optagelser, effektlyde og musik – monteret i en fortællende form gennem et bestemt temperament*

Det er i udgangspunktet en dokumentarisk genre, men den bruger elementer fra fiktionen (effekter, musik m.m.).

Dramaturgi

Hvordan er fortællingen bygget op?

- **lineær** (fx som berettermodellen)
- **ikke-lineær** (med spring i tid og sted)

Tid

- **fortalt tid** (den tid, der fortælles om) og **fortællertiden** (den tid, der fortælles i)
- Typiske greb
  - o Der kan klippes frem og tilbage i tid – **flash back/flash forward**
  - o Der kan fortælles to **parallelle forløb**, som der **krydsklippes** imellem
  - o Der kan udelades dele af forløbet, som vi så selv må tænke os til – **eliptisk montage**

Spændingsgreb

I en tekst på skrift, kan vi skimme, kigge frem, bladre tilbage osv. Det kan vi ikke på samme måde i en lydproduktion. Derfor bruges der ofte spændingsgreb til at holde lytteren fast og give en antydning af, hvad der kommer

- **varsler**
- **overraskelser**
- **afbrydelser**
- **cliffhangers**

Stemmer

Det menneskelige øre er meget fintfølelse over for stemmer. Vi hører utroligt mange små nuancer og danner os lynhurtigt (og ofte ubevidst) en fornemmelse af en person (køn, alder, følelsesmæssig tilstand, miljø m.m.) ud fra **stemmens udtryk**

- Hvordan lyder en stemme?
- Beskriv ud fra **de fem talemomenter**:
  - Artikulation
  - tempo/pauser
  - styrke
  - tonegang
  - klang

Roller

- Forskellige stemmer i en lydfortælling indtager roller
  - **rammesætter**
  - **fortæller**
  - **medvirkende**
  - der kan også være andre typer af roller – beskriv dem selv efter behov

Synsvinkel

- **Ydre, objektiv synsvinkel**
  - gengives stemmerne ”naturligt” evt. med et realistisk miljø, opleves synsvinklen som ydre og objektiv.
- **Indre, subjektiv synsvinkel**
  - Gengives stemmerne ”manipulerede”, fx med ekko eller andre effekter, kan synsvinklen opleves som indre, altså som om vi er inde i hovedet på den, der taler.

Lyde og musik

- **Effektlyde/reallyde**
  - Skaber et **miljø**
  - De naturlige lyde i et rum (fx stoleknirken, kaffemaskine, fuglefløjt, trafik etc.) kaldes ”**clean sound**”
  - Skaber **stemning** og tilføjer **betydning**
  - Kan have **symbolsk betydning**, fx tordenbrag eller dyb drone for at skabe uhygge
  - Kan opleves **parafraserende** (når lydene passer til det, der sker eller tales om) eller **kontrasterende** (hvis de trækker i en anden retning)
- **Musik**
  - Forskellige roller: intro/outro-musik, jingle (som et logo), underlægningsmusik, musik som en del af miljøet
  - Musik, der er **komponeret særligt til produktionen**
    - Typisk tilpasset i tempo og forløb – ofte instrumental
  - Musik, der **findes i forvejen**
    - Kan skabe bestemte minder/associationer
    - Kan etablere en forståelse af, hvor vi er i historien (fx en skrattende lakplade fra 1930’erne eller syntetisk pop fra 1980’erne)